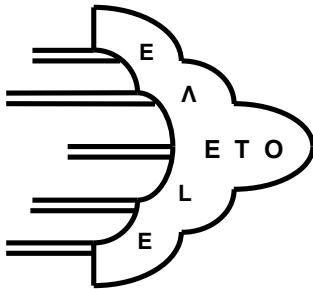

ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)
Hellenic Society for Terminology (ELETO)

ΓΡΑΦΕΙΑ:

Λεωφ. Συγγρού 63, 11745 ΑΘΗΝΑ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:

Λεωφ. Συγγρού 63, 11745 ΑΘΗΝΑ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:

Τηλ.: 210 8662069, 6974321009, 6949573108

Ηλ-Ταχ.: valeonti@otenet.gr

Ιστότοπος: <http://www.eleto.gr/>

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ:

Μελέτη, εκπόνηση, ... και με οποιοδήποτε τρόπο ανάπτυξη της Ελληνικής Ορολογίας... Συμβολή στην ανάπτυξη της Ελληνικής Γλώσσας και προώθηση του ρόλου της στη διεθνή Ορολογία...

(Από το Καταστατικό)

Αρ.136 Ιανουάριος – Φεβρουάριος 2016
ISSN 1106-1073

Τιμή: 3 λεπτά

Η κοπή της πίτας 2016 της ΕΛΕΤΟ

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος διοργανώθηκε η εκδήλωση της κοπής της πίτας της ΕΛΕΤΟ, που πραγματοποιήθηκε σε αίθουσα του εξαιρετικού κτηρίου Κωστής Παλαμάς (Καποδιστριακού), Ακαδημίας 48 και Σίνα, Αθήνα, τη Δευτέρα, 15 Φεβρουαρίου 2016. Εκτός από τα μέλη και τους φίλους της ΕΛΕΤΟ που προσήλθαν, την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο ομότιμος καθηγητής ΕΚΠΑ, μέλος της ΕΛΕΤΟ και πολλές φορές πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής των Συνεδρίων της, γλωσσολόγος **Παναγιώτης Κοντός**, ο καθηγητής γλωσσολογίας του ΕΚΠΑ και επιστημονικός υπεύθυνος του Χρηστικού Λεξικού της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών **Χριστόφορος Χαραλαμπάκης** και ο Γενικός Διευθυντής της McCain Hellas (μόνιμου αρωγού μέλους της ΕΛΕΤΟ και χορηγού των Συνεδρίων της), επίτιμο μέλος της ΕΛΕΤΟ **Γιώργος Γκόνος**.

Ο φετινός τυχερός της πίτας της ΕΛΕΤΟ ήταν το μέλος της Ελεγκτικής Επιτροπής **Νίκος Κωνσταντακάκης**, που κέρδισε ένα αντίτυπο του *Χρηστικού Λεξικού της Νεοελληνικής Γλώσσας* της Ακαδημίας Αθηνών, προσφορά του **Χρ. Χαραλαμπάκη**.

Στη λαχειοφόρο αγορά που διεξήχθη προσέφεραν δώρα εταιρείες (όπως McCain Hellas, Εκδόσεις Στερέωμα ΑΕ, Εκδόσεις Polaris, Μέλι Αττική, ΜΥΜΟΟ), αλλά και πρόσωπα όπως η Αντιπρόεδρος **Αννα Λάμπρου-Γκόνου**, ο Γενικός Γραμματέας **Γιώργος Τσιάμας**, ο **Δημήτρης Παναγιωτάκος**, μέλος του ΓΕΣΥ, ο **Σπύρος Βουλδότης**, πρόεδρος της Ελεγκτικής Επιτροπής και ο **Νίκος Κωνσταντακάκης**, μέλος της Ελεγκτικής Επιτροπής.

Στη σύντομη ομιλία του, ο πρόεδρος **Κώστας Βαλεοντής** αναφέρθηκε στο φετινό «σύνθημα της πίτας»:

«..Το ορολογικό θέμα για την φετινή κοπή της πίτας είναι «**Έννοιες και όροι στη γενική γλώσσα**». Πρόκειται για την απάντηση στο ερώτημα «Η δημιουργία εννοιών και η οροδοσία/ονοματοδοσία αφορούν μόνο τα ειδικά θεματικά πεδία ή μήπως και τη γενική γλώσσα;». Ας δούμε πρώτα, όμως, τι είναι **θεματικό πεδίο**. Η Ορολογία ορίζει ως «θεματικό πεδίο» κάθε «πεδίο ειδικής γνώσης» χωρίς συγκεκριμένα όρια και μπορεί αυτό να είναι μια ολόκληρη επιστήμη ή ένα πολύ περιορισμένο τμήμα γνώσης, όπως π.χ. μια εργασία ή μια εκδήλωση σαν την κοπή της πίτας ή ένα συγκεκριμένο θέμα μιας επικοινωνιακής περίπτωσης. Σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό, στην καθημερινή επικοινωνία με τη χρήση λέξεων της γενικής γλώσσας ο νους του ομιλητή «μετακινείται» συνεχώς ανάμεσα σε πολλά επιμέρους θεματικά πεδία, στα πλαίσια των οποίων πολλές λέξεις ή φράσεις που χρησιμοποιεί ο ομιλητής, κάθε στιγμή, γίνονται **όροι** που αντιπροσωπεύουν συγκεκριμένες **έννοιες**, είτε προϋπάρχουσες είτε δημιουργούμενες εκείνη τη στιγμή. Ας δούμε ένα παράδειγμα δημιουργίας μιας έννοιας: μιας ατομικής έννοιας:

Ο Γιάννης, ο Δημήτρης και ο Λευτέρης είναι μια παρέα φίλων. Κάποια στιγμή, ο Γιάννης δηλώνει στους άλλους δύο: «Παιδιά, απέκτησα σκύλο!». Αμέσως, δημιουργήθηκε στον νου του Δημήτρη και στον νου του Λευτέρη, μια ατομική **έννοια**! Ο «σκύλος του Γιάννη»! Τα χαρακτηριστικά αυτής της έννοιας εκείνη τη στιγμή είναι **όλα** τα (ενδογενή) χαρακτηριστικά της έννοιας «σκύλος» που έχει στον νου του καθένas από τους δύο

φίλους (π.χ. στο πλαίσιο του θεματικού πεδίου (ζωολογία) ή του θεματικού πεδίου (κατοικίδια ζώα)) **συν** ένα επιπλέον (εξωγενές) χαρακτηριστικό: **ανήκει στον Γιάννη**. Αμέσως, η παρέα μπορεί να μιλάει για τον «σκύλο του Γιάννη» και – κάθε φορά – θα προστίθενται στην έννοια «σκύλος του Γιάννη» νέα χαρακτηριστικά (ενδογενή όπως π.χ. **τι ράσας είναι** ή εξωγενή όπως π.χ. **ο Γιάννης τον βγάζει περίπατο δυο φορές τη μέρα**). Ο Γιάννης δηλώνει: **Τον λέω Αζόρ!** Να και το όνομα της έννοιας: **Αζόρ!** Στο εξής, η παρέα εκτός από την αόριστη αναφορά στην ατομική έννοια «σκύλος του Γιάννη», μπορεί να μιλάει πλέον για τον «Αζόρ», αφού οι έννοιες «σκύλος του Γιάννη» και «Αζόρ» (στο πλαίσιο της επικοινωνίας των τριών φίλων) **ταυτίζονται**. Φυσικά, η έννοια «Αζόρ» δεν έχει το ίδιο σύνολο χαρακτηριστικών στον νου των τριών φίλων. Στον νου του Γιάννη, ο οποίος ζει καθημερινά με τον σκύλο του, η έννοια «Αζόρ» έχει συντριπτικά περισσότερα χαρακτηριστικά, από όσα έχει στον νου των φίλων του: ο Γιάννης γνωρίζει τα πάντα για τον Αζόρ. Οι φίλοι του μπορεί να μιλούν γι' αυτόν και να μην τον έχουν δει ποτέ: όλη η γνώση τους γι' αυτόν μπορεί να είναι μέσω του Γιάννη.

Η απάντηση στο αρχικό ερώτημα είναι ότι: έννοιες και όροι χρησιμοποιούνται διαρκώς στη γενική γλώσσα. Σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας, σε κάθε ευρύ ή στενό συγκεκριμένο, εμπλέκεται ένα πλήθος εννοιών οι οποίες πρωτοσηματίζονται ή ενυπάρχουν ήδη στον νου των συνομιλητών και μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η επικοινωνία. Τι διαφορά έχουν αυτές οι έννοιες με τις έννοιες ενός ειδικού θεματικού πεδίου; π.χ. τι διαφορά έχει η ατομική έννοια «Αζόρ» από την (επίσης) ατομική έννοια «τετραγωνική ρίζα του 2»; Η απάντηση είναι: Ως προς τη φύση τους ως νοητικών κατασκευασμάτων καμία διαφορά! Ως προς τη χρήση τους, η πρώτη είναι έννοια γνωστή σε έναν στενό κύκλο ανθρώπων, στο πλαίσιο επικοινωνίας του οποίου χρησιμοποιείται, ενώ η δεύτερη είναι γνωστή σε πολύ ευρύτερο σύνολο ανθρώπων και χρησιμοποιείται στο πλαίσιο του θεματικού πεδίου (Μαθηματικά). Φυσικά, οι κοινές έννοιες της καθημερινής επικοινωνίας δεν ορίζονται με αυστηρούς ορισμούς, όπως οι έννοιες των ειδικών θεματικών πεδίων. Μια μαθηματική έννοια π.χ. διακρίνεται για την αυστηρότητα του ορισμού της, από τον οποίο απορρέουν **όλα** (κυριολεκτικά όλα!) τα ενδογενή χαρακτηριστικά της, κάποια από τα οποία, σημειωτέον, μπορεί ακόμα και να μην τα γνωρίζουμε, γιατί δεν έχουν ακόμα ανακαλυφθεί!..»

(<http://www.eleto.gr/gr/otherevents.htm>)

Φωτογραφίες από την κοπή της πίτας (που τράβηξαν ο Τζάνος Ορφανός και Γιάννης Βουλιουρής) υπάρχουν στην ιστοσελίδα: <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.1788754791354441.1073741829.1514608075435782&type=3&pnref=story>

K.B.

OROGRAMMA No 136, January – February 2016,
ISSN 1106-1073

Bimonthly edition of

Hellenic Society for Terminology (ELETO)

Syngrou Ave. 63, GR-11745 ATHENS GREECE

Συνέδρια/Συμπόσια/Σεμινάρια σχετικά με την Ορολογία (Διαρκής Κατάλογος του «Ο»)

Ο κατάλογος Συνεδρίων/Συμποσίων/Σεμιναρίων που δημοσιεύεται παρακάτω περιλαμβάνει εκδηλώσεις που έχουν σχέση με Ορολογία και πρόκειται να διεξαχθούν στο άμεσο μέλλον, ή έχουν πρόσφατα διεξαχθεί, καθώς και άλλα ορολογικά νέα. Η πληροφόρηση του «Ο» για τις εκδηλώσεις αυτές προέρχεται κυρίως από τη συχνή ηλεκτρονική ενημέρωση της ΕΛΕΤΟ από το Infoterm (Διεθνές Κέντρο Πληροφοριών για την Ορολογία: <http://linux.infoterm.org/>), και από την EAFT (Ευρωπαϊκή Ένωση Ορολογίας: www.eaft-aet.net), των οποίων η ΕΛΕΤΟ είναι μέλος.

1. Κροατική Ιστόθυρα Ορολογίας (Croatian Terminology Portal: http://struna.ihj.hr/en/about/?utm_source=EAFT-AET&utm_campaign=16c178f19b-EAFT_Newsletter_61_EN&utm_medium=email&utm_term=0_da1950f450-16c178f19b-27178585)
2. Επιγραμμικό λεξικό της Termcat με τις κατασημάνσεις των ειδών πεταλούδας που υπάρχουν στα εδάφη όπου ομιλείται η καταλανική, (<http://termcat.us10.list-manage2.com/track/click?u=7cd8149438b3eb88893ce2987&id=dde8a9fbcb&e=f7b56cb749>)
3. Επιγραμμικό λεξικό Consulteca της TERMCAT (http://www.termcat.cat/ca/Diccionaris_En_Linia/207/Presentacio/)
4. Επιγραμμική Εργομήγυρη της IULATERM (iulaonline@upf.edu) **Workshop III Terminology Management for Translation Memories**, 6 Απριλίου – 18 Μαΐου 2016 (http://eventum.upf.edu/event_detail/2337/sections/1804/workshop-iii-terminology-management-for-translation-memories.html)
5. Παγκόσμιο Συνέδριο Φιλοσοφίας «Αριστοτελική Φιλοσοφία», Αθήνα, 10–20 Ιουλίου 2016. (<http://www.wcp2016.gr/>)
6. Επιγραμμική σειρά μαθημάτων «Μεθοδολογία για την ορολογική εργασία» (Methodology for Terminology Work) (3^η έκδοση στα αγγλικά) http://eventum.upf.edu/event_detail/2337/sections/1803/workshop-i-methodologyfor-terminology-work.html
7. Ετήσια Σύνοδος των Μεσογειακών Επιμελητών και Μεταφραστών (METM16) στις 13–15 Οκτωβρίου 2016 στην Ισπανία (Mediterranean Editors and Translators Annual Meeting, Centre Tarraconense "El Seminari", Tarragona, Spain, <http://www.metmeetings.org/en/presentation:802>)
8. 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Τυποποίηση, τα Προτυπα και την Ποιότητα της ΕΝΕΠΡΟΤ, στις 26-27 Μαΐου 2016.
9. Διεθνές Θερινό Σχολείο Ορολογίας 2016 (International Terminology Summer School 2016 – early bird registration) που θα λειτουργήσει από 11 ως 15 Ιουλίου 2016 στη Βιέννη. (<http://termcat.us10.list-manage.com/track/click?u=7cd8149438b3eb88893ce2987&id=fd8ba919d6&e=f7b56cb749>)
10. Ετήσια σύνοδος 2016 των Μεσογειακών Επιμελητών και Μεταφραστών (Mediterranean Editors and Translators Meeting 2016, **Raising standards through knowledge sharing and peer training**, October 13-15, 2016, Centre Tarraconense ("El Seminari"), Tarragona, Spain). Προθεσμία υποβολής ανακοινώσεων: 15 Απριλίου 2016.
11. Επιστημονική Διημερίδα «**Δημήτρης Δημητριάδης: Παραβιάζοντας τα όρια**», του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Α.Π.Θ., στις 26 και 27 Μαΐου 2016.
12. Γενική Συνέλευση του Infoterm (Δανία, 28 Ιουνίου 2016, στο πλαίσιο της ετήσιας συνόδου της ISO TC/37)
13. Εκπαιδευτική σύνοδος «**TOTh 2016 Training session "The contribution of Linguistics to Terminology"**», 7 & 8 June 2016, Université Savoie Mont Blanc Campus Scientifique Le Bourget du Lac (Chambery France), <http://www.porphyre.org/tot>
14. Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Φόρουμ «**Μετάφραση για την Ευρώπη**», Βρυξέλλες, 27 και 28 Οκτωβρίου 2016. Το φετινό θέμα είναι «**Adapt and thrive: changes in the world of translation technologies**». Υποβολή πρότασης για παρουσίαση μέχρι τις 15 Απριλίου 2016. Περισσότερες πληροφορίες και οδηγίες για την υποβολή των προτάσεων στην ιστοσελίδα: http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/translating_europe/documents/tef_2016/tef_2016_call_en.pdf

K.B.

«Ομολογία» Το Μνημόνιο του Δάμου Καλυμνίων το 309/308 π.Χ.

Ορολογική Ανάλυση της έννοιας «Ομολογία»

Ο όρος **Ομολογία** είναι το ονομαστικό της έννοιας η οποία σημαίνει την συμφωνία μεταξύ δανειστού-βτών και δανειζόμενου και εμπεριέχει τις προϋποθέσεις του εν λόγω δανείου. Πρόκειται για την συνομολόγηση και αποδοχή των απαραίτητων εκείνων στοιχείων όπως: το ύψος του δανείου, τον χρόνο αποπληρωμής του, τα εγγύγια ή υποθήκες, εν ολίγοις όλα τα προαπαιτούμενα για τη σύναψη και αποπληρωμή του δανείου.

Αυτός ο όρος **Ομολογία** μας έρχεται από πολύ μακριά. Κατά το έτος 309/308 π.Χ. ο **δάμος Καλυμνίων**, βρέθηκε στη δύσκολη θέση να συνάψει ένα υπέρογκο δάνειο δυσβάστακτο, για τα δεδομένα του, για να αντιμετωπίσει έναν επικίνδυνο αντίπαλο στο Αιγαίο, τον **Αντίγονο**, καθώς και τους πειρατές Ιεραπυτνίου. Έπρεπε πάση θυσία να ενισχύσει τον στόλο και τα τείχη. Η δαπάνη τεράστια και επιτακτική. Εκείνη την εποχή το μικρό νησί, για να επιβιώσει, αναγκάστηκε να συγχωνευθεί με το μεγαλύτερο νησί, την Κω, και το δάνειο οι Καλύμνιοι το συνήψαν από δύο Κώους χρηματιστές, τον **Παυσίμαχο** και τον **Ιπποκράτη**, επί «Ερμωνάκτου», όπως μας αναφέρει ο Ιταλός επιγραφολόγος **A. Scrinzi**.

Αυτό το δάνειο εξοφλούσαν οι Καλύμνιοι κανονικά, ωστόσο μετά τον θάνατο των δύο πρώτων δανειστών-χρηματιστών οι διαχειριστές των ανήλικων κληρονόμων του **Ιπποκράτη**, καταχράστηκαν το μερίδιο των κληρονόμων του **Παυσίμαχου** και ισχυρίστηκαν ότι ο δήμος Καλυμνίων, δεν κατέβαλε το ποσό που τους αναλογούσε, και αποφάσισαν να εναγάγουν τον δήμο για να δώσει ακόμη 30 τάλαντα. Αυτή η διαμάχη οδηγήθηκε στα δικαστήρια της πόλης της Κνίδου, όπου οι **204 Κνίδιοι δικαστές δικαίωσαν** τους Καλύμνιους κατά πλειοψηφία, σύμφωνα με τον **Mario Segre**, ο οποίος ανακάλυψε το ψήφισμα του δικαστηρίου στην επιγραφή που βρέθηκε στην περιοχή του Αη Γιάννη του Μελιτσάχα, στην Κάλυμνο. Όλα αυτά τα αναφέρει ο Καλύμνιος επιγραφολόγος και ιστορικός ο γνωστός Γυμνασιάρχης **Γεώργιος Κουκούλης** στα βιβλία του η *Κάλυμνα της Ιστορίας* και η *Κάλυμνα των επιγραφών*, εκδ. Αναγνωστηρίου Καλύμνου "αι Μούσαι".

Ποιοί ήταν άραγε αυτοί οι περιφρήμοι όροι του δανείου αυτού;

Οι δανειστές απαίτησαν από τον δήμο να τους δοθούν: σε 1^η φάση,

- 1° ενέχυρα χρυσές και ασημένιες φιάλες
- 2° να υποθηκωθούν τα άλογα και τα κτήματα και
- 3° να εισπράττουν από τις προσόδους των δημοτικών φόρων τις λεγόμενες "πέμπτες", δηλαδή το 1/5 από τη αγροτική παραγωγή του νησιού, από τους συκεώνες, τους αμπελώνες και τους ελαιώνες.

Ας να σημειωθεί δε ότι, όταν πέθανε ο πρώτος χρηματιστής, ο **Παυσίμαχος**, ο διαχειριστής από την πλευρά του Ιπποκράτη, ο **Κλευμήδης**, συνέλαβε την έννοια της «**Ομολογίας**», για νέα συμφωνία (νέο μνημόνιο), απαιτώντας να ρευστοποιηθούν τα «ακίνητα» δηλαδή οι **φιάλες**, τα **άλογα**, τα **κτήματα**, επειδή τα θέωρησε «νεκρά χρήματα». Το δε ποσό από τις πωλήσεις αυτές θα αφαιρείτο από το χρέος συν 1 χρυσό τάλαντο.

Το ένα τάλαντο χρυσού ισούτο με **60.000 δρχ.**, το δε αργυρού με **6.000 δρχ.**, ενώ το χάλκινο με **600 δρχ.**

Ένα δεύτερο σημείο που πρέπει να μας εντυπωσιάσει είναι ότι, οι όποιες διαφορές που προέκυπταν κατά την περίοδο αποπληρωμής του δανείου ελύοντο με την προσφυγή σε δικαιο **τρίτης πόλης**, της Κνίδου. Ακόμη και σήμερα το δικό μας Μνημόνιο νομικά διακανονίζεται από το δικαιο της Αγγλίας.

Η **Ομολογία** ή το «Μνημόνιο» του 309/308 π.Χ. έχει πολλά κοινά με τα σημερινά ως προς τις προϋποθέσεις, την απληστία, τις μηχανοραφίες, αλλά διαφέρει ως προς το λόγο του δανεισμού. Οι μεν δανειστήκαν για λόγους ανωτέρας βίας, για ασφάλεια και επιβίωση, οι δε ένεκα κακοδιαχείρισης, αβλεψίας, ελλείμει πρόβλεψης και σχεδιασμού. Οι μεν αποδέχτηκαν, συνομολόγησαν, τις προϋποθέσεις, οι δε ούτε που μπήκαν στο κόπο να ενημερωθούν γι αυτές.

Το κείμενο της **Ομολογίας** ήταν σαφές, η γλώσσα της ακριβής και άμεση. Τα κείμενα του Μνημονίου απείχαν παρασάγγας από τη σαφήνεια, ακρίβεια των τεχνικών κειμένων· απλά, όχι δεν ήταν «highly technical»· δεν ήταν καν «τεχνικά κείμενα». Κι έτσι βρεθήκαμε τυλιγμένοι σε μια «κόλλα χαρτί».

(Ομιλία για τις «*Θυγατέρες της Πηνελόπης*», ξενοδοχείο ΑΜΑΛΙΑ, Τετάρτη 16 Μαρτίου 2016)

Μαρία Καρδούλη

1^η (κοινή) Συνεδρίαση της Συντονιστικής και της Επιστημονικής Επιτροπής του ΕΔΟ στις 12-11-2015

Το πρωί της 5^{ης} Φεβρουαρίου 2016, πραγματοποιήθηκε η 1^η (κοινή) Τηλεσυνεδρίαση της Συντονιστικής Επιτροπής και της Επιστημονικής Επιτροπής του **Ελληνικού Δικτύου Ορολογίας (ΕΔΟ)**, σε Αθήνα, Βρυξέλλες, Λουξεμβούργο, Λευκωσία).

Μετά το καλωσόρισμα από τον πρόεδρο της Συντονιστικής Επιτροπής **Βασίλη Κουσιβίτη**, εξελέγη (ομόφωνα) πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής ο πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ **Κώστας Βαλεοντής**, εγκρίθηκε το τελικό κείμενο της *Συμφωνίας και του Κανονισμού Λειτουργίας του Δικτύου* και συζητήθηκαν: το πρόγραμμα εργασιών της Επιστημονικής Επιτροπής και το πρόγραμμα εργασιών της Συντονιστικής Επιτροπής.

Εκτός από τον ιστότοπο του ΕΔΟ (http://ec.europa.eu/greece/news/2016/20160222_diktyo_ologias_el.htm), όπου αναρτώνται τα κείμενα που αφορούν τις δραστηριότητες του ΕΔΟ, στον ιστότοπο της ΕΛΕΤΟ έχει δημιουργηθεί ειδική ιστοσελίδα, όπου θα αναρτώνται χρήσιμα κείμενα σχετικά με το ΕΔΟ και τη συνεργασία του με την ΕΛΕΤΟ (<http://www.eleto.gr/gr/EDO.html>).

Ήδη έχουν αναρτηθεί τα βασικά κείμενα της *Συμφωνίας Συνεργασίας και του Κανονισμού Λειτουργίας του ΕΔΟ*, το κείμενο (τελικό σχέδιο) για τη *Συγκρότηση και λειτουργία της Υπηρεσίας Επείγουσας Απόδοσης Όρων στο πλαίσιο του ΕΔΟ* και ο *Κατάλογος Μελών της Επιστημονικής Επιτροπής*.

K.B.

Ο καθηγητής και ο έγκλειστος...

Η ιστορία περιγράφεται στα τέλη φθινοπώρου του 1896 στο μικρό χωριό Κρόουθορν της κομητείας του Μπέρκσαϊρ. Ο δόκτορας **Τζέιμς Μάρει**, ο επιμελητής έκδοσης του Αγγλικού Λεξικού της Οξφόρδης, ταξίδεψε πενήντα μίλια με το τρένο από την Οξφόρδη για να συναντήσει ένα αιγιματικό άτομο με το όνομα δόκτορας **Γ. Τ. Μαίνορ**, ο οποίος ήταν ένας από τους πιο παραγωγικούς των χιλιάδων εθελοντών συνεργατών της δημιουργίας του λεξικού.

Επί σχεδόν είκοσι χρόνια αυτοί οι δύο άντρες αλληλογραφούσαν για τα πιο λεπτά σημεία της Αγγλικής Λεξικογραφίας, αλλά δεν είχαν συναντηθεί ποτέ. Ο δόκτορας **Μαίνορ** δεν ήθελε να αφήσει το σπίτι του στο Κρόουθορν για να πάει στην Οξφόρδη. Δεν έδινε καμία εξήγηση, αλλά έλεγε ότι λυπόταν.

Ο δόκτορας **Μάρει**, που ήταν πλήρως αφοσιωμένος στα καθήκοντά του στην έδρα σύνταξης του λεξικού, στο περίφημο Σκρηπτόριο της Οξφόρδης, ήθελε από καιρό να δει και να ευχαριστήσει τον μυστηριώδη και παράξενο βοηθό του.

Προς τα τέλη της δεκαετίας του 1890, όταν κόντευε να ολοκληρωθεί το μισό λεξικό, ο **Μάρει** αποφάσισε να επισκευθεί τον **Μαίνορ** για να αναγνωριστεί κι αυτός για το πολύτιμο έργο τους. Ο **Μάρει** πήρε την απόφαση και έστειλε ένα τηλεγράφημα: ο δόκτορας **Μαίνορ**, αφού το παρέλαβε, έστειλε ο ίδιος τηλεγράφημα με το επόμενο ταχυδρομείο λέγοντας ότι τον περίμενε.

Έξω από τον σιδηροδρομικό σταθμό περίμεναν τον **Μάρει** μια κλειστή τετράτροχη άμαξα (Λαντό) και ένας αμαξάς με στολή και κίνησαν προς τα μονοπάτια της εξοχής του Μπέρκσαϊρ. Ύστερα από είκοσι λεπτά η άμαξα κατέληξε σε μια τεράστια και αποκλεισμένη έπαυλη.

Ένας σοβαρός υπηρέτης οδήγησε τον λεξικογράφο στον πάνω όροφο σ' ένα αναγνωστήριο με βιβλία όπου, πίσω από ένα τεράστιο γραφείο, καθόταν ένας επιβλητικός άντρας. Ο δόκτορας **Μάρει** υποκλήθηκε με σοβαρότητα λέγοντας: «Είμαι ο δόκτορας **Τζέιμς Μάρει**, από την φιλολογική Εταιρεία του Λονδίνου, επιμελητής της έκδοσης του Αγγλικού Λεξικού της Οξφόρδης και είναι μεγάλη τιμή και χαρά μου που σας γνωρίζω... Υποθέτω ότι πρέπει να είστε ο πιο επιμελής συνεργάτης μου, ο δόκτωρας **Γ. Τ. Μαίνορ**». Ακολούθησε σύντομη παύση.

Βήματα ακούστηκαν στο διάδρομο. Ένας απόμακρος κρότος κλειδιών και μετά ο άντρας πίσω από το γραφείο μίλησε:

«Λυπάμαι, κύριε, αλλά σφάλλετε. Εγώ είμαι ο διευθυντής του Μπρόντμουρ, του Ασύλου Φρενοβλαβών Εγκληματιών. Ο δόκτορας **Μαίνορ** βρίσκεται εδώ και είναι τρώφιος, είναι ασθενής μας εδώ και είκοσι χρόνια. Είναι ο παλαιότερος φιλοξενούμενός μας...»

Μολονότι τα επίσημα κυβερνητικά έγγραφα που σχετίζονται με την υπόθεση αυτή είναι απόρρητα, έμειναν κλειδωμένα για περισσότερο από έναν αιώνα.

Η ιστορία φόνου και παραφροσύνης που παρακολουθεί τη δημιουργία του Αγγλικού Λεξικού της Οξφόρδης ξεδιπλώνεται στο

βιβλίο του Σαίμον Γουντσέστερ (Simon Winchester) «ο Καθηγητής και ο Τρελός» από τις εκδόσεις LIBANH.

Δ.Π.

Στη ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΣΥ¹ έλα κι εσύ

1. Μερικοί όροι (βιβλιοθηκονομίας)

Ύστερα από ερώτημα της **Κ. Τοράκη** (TE21), έχουν εξεταστεί οι όροι της (βιβλιοθηκονομίας): **integrating resource, record object, immediate parent body, new child record**.

Ορισμός της έννοιας «**integrating resource**»:

Integrating resource. A continuing resource that is added to or changed by means of updates that do not remain discrete and are integrated into the whole. Examples include items that are loose-leaf for updating and Web sites.

Ισοδυναμίες:

integrating resource → **ενσωματώνόμενος πόρος**
record object → **αντικείμενο εγγραφής**
immediate parent body → **άμεσος γονικός φορέας**
new child record → **νέα θυγατρική εγγραφή**

2. **νύγμα, νυγματίζω, απονυγματίζω...**

Ύστερα από μια συζήτηση στην ομάδα Γλωσσικό Παρατηρητήριο του Προσωποδικτύου (Φείσμπουκ) σχετικά με το σημάδι, που μοιάζει με **νι** (✓), αυτό που γράφουμε για να δείξουμε ότι μια λέξη ή μια απάντηση είναι σωστή ή για να επιλέξουμε κάποια εγγραφή σε έναν κατάλογο, έγινε ανασκόπηση στο ΓΕΣΥ των σχετικών όρων που έχει υιοθετήσει η ΜΟΤΟ. Αυτοί δεν είναι «**τσεκ**» όπως λένε μερικοί το σύμβολο αυτό (από το αγγλικό **check**) ούτε και «**τικ**» (από το αγγλικό **tick**) όπως λένε άλλοι. (Και μαάλιστα σε κάποιο δημοτικό σχολείο προαστίου της Αθήνας τη μια εκδοχή την λένε τα αγόρια και την άλλη τα κορίτσια!...) Και το σχετικό ρήμα, δεν είναι «**τσεκάρω**» ούτε «**τικάρω**». Οι ελληνικοί ισοδύναμοι όροι που έχουν υιοθετηθεί από τη ΜΟΤΟ είναι:

check mark, tick (ουσιαστικό) → **νύγμα**
check, tick (ρήμα) → **νυγματίζω**
unchecked (ρήμα) → **απονυγματίζω**

Η λέξη **νύγμα** υπάρχει από παλιά στην ελληνική γλώσσα, όχι φυσικά με αυτή τη σημασία, αλλά με τη σημασία «**κεντιά, τσιμπιά**» (παράγεται από το ρήμα «**νύσσω**» = *σπρώχνω με μυτερό όργανο, κεντώ, τσιμπώ*). π.χ. από το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (Γ. Μπαμπινιώτης):

νύγμα (το) {νύγι-ατος | -ατά, -άτων} 1. το κέντημα ή το τσίμπημα: ~ *βελόνας / εντόμου* ΣΥΝ. *αγκυλωματιά, σουβλιά* 2. η μικρή πληγή που προκύπτει από κέντημα ή τσίμπημα.
|ΕΤΥΜ. μ.γ.ν. < αρχ. νύσσω «κεντώ, τρυπώ». βλ. λ. νύζη|.

Με τη νέα σημασία, που της δόθηκε από τη ΜΟΤΟ, η λέξη **νύγμα** αποτελεί ορολογικό νεολογισμό που είναι κατάλληλος για την έννοια που συζητάμε. Έχει μέσα της ολόκληρο το όνομα του γράμματος **νι** (αφενός μεν ηχητικά, αφετέρου δε και γραπτά με την αρχική γραφή **νυ** πριν αυτό απλογραφηθεί και γίνει **νι**), το σύμβολό της μοιάζει καταπληκτικά με **ν** και η κίνηση που κάνουμε για να το γράψουμε μοιάζει σαν να κάνουμε (με το μολύβι ή το στυλό μας) ένα **νύγμα** με την πρώτη σημασία του (δηλαδή μια «**κεντιά, τσιμπιά**») πάνω στο χαρτί.

Κλίνεται όπως οι λέξεις **δείγμα, ρήγμα, ψήγμα, στίγμα, σχήμα**, ... και δίνει παράγωγο ρήμα **νυγματίζω** όπως τα: **δειγματίζω, σιγματίζω, σχηματίζω, χρωματίζω**, ...

Αν, από την 1^η Δημοτικού, το παιδί άκουγε τη λέξη «**νύγμα**», ή τη φράση «**Νυγματίσε τις σωστές απαντήσεις**» (όπως μαθαίνει «**κύκλω**» και «**κύκλωσε τις σωστές απαντήσεις**»), δεν θα ήταν καλύτερα για την ελληνική γλώσσα που του «**διδάσκουμε**»;

3. **rogue value**

Το ΓΕΣΥ, ύστερα από αίτημα του **Δ. Παναγιωτάκου**, μέλους του ΓΕΣΥ, εξέτασε τις δύο έννοιες που αποδίδονται με τον όρο **rogue value** (και τα συνώνυμά του), οι ορισμοί των οποίων δίνονται πιο κάτω και υιοθέτησε αντίστοιχους ελληνικούς ισοδύναμους όρους:

¹ **ΓΕΣΥ**: Γενικό Επιστημονικό Συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ

α. «τιμή που δεν ταιριάζει καθόλου με τις υπόλοιπες τιμές του ίδιου συνόλου δεδομένων»

rogue value → εξωπραγματική τιμή, απίθανη τιμή

β. «προδιαγεγραμμένη τιμή που δεν αναμένεται κανονικά στα δεδομένα και χρησιμοποιείται ως ένδειξη του τέλους μιας λίστας δεδομένων.» (Το πρόγραμμα επεξεργάζεται τα δεδομένα ώσπου να φτάσει στην τιμή αυτή, χωρίς να χρειάζεται να είναι γνωστός από πριν ο αριθμός των στοιχείων της λίστας)

rogue value, sentinel value, sentinel, terminator → τιμή τερματισμού, τερματιστής

Επισημαίνεται ότι υπάρχουν και ανάλογες έννοιες που αποδίδονται με του όρους:

flag value → τιμή σημαίας
dummy value → εικονική τιμή (TELETERM)

4. node, node label, sibling term, abstract model inherent category

Ύστερα από ερώτημα της **Κ. Τοράκη** (TE21), μέλους του ΓΕΣΥ Εξετάστηκε και απορρίφθηκε η απόδοση: **sibling term** → **αμφιθαλής όρος** για την έννοια «one of two or more preferred terms with the same immediate broader term» (δηλαδή οι δύο έννοιες είναι παρατασσόμενες, έχουν τον ίδιο γονιό), με το ακόλουθο σκεπτικό: **Αμφιθαλής** πρωταρχικά σήμαινε αυτός του οποίου ζουν και οι δύο γονείς. Σήμερα αντιδιαστέλλεται με το **ετεροθαλής** ως αντώνυμό του· αυτό, όμως, δεν έχει νόημα σε ένα σύστημα εννοιών ή μία οντολογία. Υπάρχουν **αδελφές** έννοιες που είναι **ετεροθαλείς**;

Αφού **sibling** σημαίνει «**brother or sister**» μπορεί να αποδοθεί ως «**αδελφικός**». Εστιάζοντας στον ίδιο γονιό (δηλαδή **parent node** → **γονικό κόμβο**) μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το επίθετο «**ομογονικός**» (δηλ. ομοπάτριος ή ομομήτριος)

Υιοθετήθηκαν, τελικά, οι ελληνικοί ισοδύναμοι όροι:

node → **κόμβος**
node label → **ετικέτα κόμβου, επίσημα κόμβου**
sibling term → **αδελφικός όρος, ομογονικός όρος**
abstract model → **αφηρημένο μοντέλο**
inherent category → **εγγενής κατηγορία**

5. Όροι που προτάθηκαν στο ΕΔΟ και εγκρίθηκαν από το ΓΕΣΥ

α. Σχετικά με τον όρο **cyber hygiene**, που τέθηκε στην βικιομάδα **Οικονομικά του Δικτύου Ορολογίας** το ΓΕΣΥ ενέκρινε την πρόταση του προέδρου (που είχε λάβει μέρος στη σχετική συζήτηση) για τους ακόλουθους όρους:

cyber → **κυβερν(ο)-**
cyber security → **κυβερνοασφάλεια, κυβερνοασφάλεια**
cyber protection → **κυβερνοπροστασία**
cyber hygiene → **κυβερνοϋγιεινή**

β. Το κλείσιμο της συζήτησης στο ερώτημα «**Δορυφορικές επικοινωνίες**», που τέθηκε στην Ομάδα **Τεχνολογία του ΕΔΟ**, στην οποία υποβλήθηκε κοινή πρόταση ΕΛΕΤΟ-ΟΜΕΟΔΕΚ με λεπτομερή πίνακα ελληνικών ισοδύναμων όρων οι οποίοι εγκρίθηκαν και από το ΓΕΣΥ, έγινε με την τελική επιλογή του μεταφραστή, ο οποίος, για τους παρακάτω όρους δεν ακολούθησε την πρόταση:

- 1) **mono-frequency mono-constellation mode**
αντί του **μονοσυχνικός μονοαστερισμικός τρόπος, τρόπος μιας συχνότητας ενός αστερισμού** χρησιμοποιήσε τον όρο **μονή συχνότητα, μονή συστοιχία** (... διότι τον όρο **constellation** τον είχαν αποδώσει στο παρελθόν ως **συστοιχία** και όχι **αστερισμό**)
- 2) **en-route / non precision approach**
αντί για «**επί διαδρομής**» που προτάθηκε, χρησιμοποίησε τον όρο «**πορεία**», απόδοση που περιέχεται και στην ΙΑΤΕ
- 3) **VNSE - fault-free condition**
Αντί του **VNSE - ασφάλιατη συνθήκη** χρησιμοποίησε τον όρο **VNSE - συνθήκης απουσίας σφαλμάτων**.

Επανάλθαν, όμως (ΕΛΕΤΟ και ΟΜΕΟΔΕΚ), με τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

Παρατηρήσεις

- 1) Ο **αστερισμός δορυφόρων (satellite constellation)** είναι όρος που χρησιμοποιείται. Στη Βάση TELETERM έχει

καταγραφεί η χρήση του σε 11 επίσημες πηγές (Ευρωπαϊκά Πρότυπα και Συστάσεις της ΙΤU που έχουν εκδοθεί ως Ελληνικά Πρότυπα ΕΛΟΤ). Στην ΙΑΤΕ δεν βρέθηκε καμιά ελληνική απόδοση του όρου **constellation** (ούτε ως **συστοιχία**).

- 2) Στους όρους **mono-frequency, mono-constellation**, το αγγλικό πρόθημα **mono-** (και το ισοδύναμο ελληνικό **μονο-**) δεν σημαίνει: **μονός** αλλά σημαίνει: **ένας**. Δεν υπάρχει **μονή συχνότητα** ούτε **μονός αστερισμός** (ή **μονή συστοιχία**) Είναι **μία** συχνότητα και **ένας** αστερισμός.
- 3) Πώς προκύπτει ότι στο πρωτότυπο δεν υπάρχει η λέξη **mode**; Αφού η δεύτερη γραμμή του σχετικού πίνακα της παραγράφου 1. του προς μετάφραση κειμένου αφορά ακριβώς **receiver modes**: Μέσα στα κελιά του πίνακα αναγράφεται μόνο το προσδιοριστικό συνθετικό των ειδών (π.χ. **mono-frequency mono-constellation**) χωρίς το προσδιοριζόμενο συνθετικό **mode**.
π.χ. για τον τρόπο **GPSL1** ο πλήρης όρος είναι: **mono-frequency mono-constellation (receiver) mode**.
Φυσικά, στη μετάφραση του πίνακα ο όρος μπορεί να αποδοθεί με τον ίδιο τρόπο, δηλαδή μόνο με το προσδιοριστικό συνθετικό του, αλλά θα εννοείται η λέξη τρόπος (**mode**).
- 4) Στο αεροπορικό περιβάλλον το **route** αποδίδεται τις περισσότερες φορές ως **διαδρομή**. (βλ. **route charges** = τέλη διαδρομής)

Το **en route (επί διαδρομής)** σημαίνει «**on the way to or from somewhere**». Στην αεροπορία χρησιμοποιείται για να αποδώσει κυρίως την οριζόντια φάση μιας πτήσης..Μια πτήση έχει χοντρικά τρεις «εναέριες» φάσεις : **Departure - En route - Approach (for landing) or (arrival)**. Το **en route** χρησιμοποιείται ως προσδιοριστικό πολλών άλλων όρων.. π.χ. **en route delays** (καθυστερήσεις επί διαδρομής).

Ως «**πορεία**» έχει αποδοθεί το «**heading**» (**The course or direction in which an aircraft is pointing or moving**).

Έτσι έχουν καθιερωθεί και τα χρησιμοποιεί ευρέως η αεροπορική κοινότητα εδώ και πολλά έτη. Η απόδοση του **en route** ως **πορεία** είναι τελείως αδόκιμη για το αεροπορικό γλωσσικό περιβάλλον.

γ. Από τη συζήτηση του όρου **coasting function** στην Ομάδα **Τεχνολογία του ΕΔΟ** προέκυψε συμφωνία για την πρόταση του προέδρου (που έγινε αποδεκτή από τους λοιπούς συμμετασχόντες στη συζήτηση):

coasting → **ρολάρισμα**
coasting function → **λειτουργία ρολαρίσματος**

(σε συμφωνία και με το Λεξικό Γ. Μπαμπινιώτη – ΛΝΕΓ).

K.B.

<p>«ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ»</p>
<p>Το «Ορόγραμμα» είναι διμηνιαία έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) για την αλληλοενημέρωση των μελών της και ευρύτερου κύκλου αποδεκτών για θέματα της Ελληνικής Γλώσσας και Ορολογίας.</p>
<p>Ιδιοκτήτης: Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) Εκδότης: Κ. Ε. Βαλεοντής, Πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ</p>
<p>Συντάκτες φύλλου: Κώστας Βαλεοντής, Μαρία Καρδούλη, Δημήτρης Παναγιώτακος</p>
<p>Εκδοτική Ομάδα: Κώστας Βαλεοντής, Θεόφιλος Βαμβάκος, Άννα Νικολάκη, Κατερίνα Ζερίτη, Τάνια Βαλεοντή</p>
<p>Τηλέφωνα: 6974321009, 210-8662069 Ηλ-Ταχυδρομείο: valeonti@otenet.gr Ιστότοπος: http://www.eleto.gr/gr/orogramma.htm</p>
<p>Γίνονται δεκτές συνεργασίες. Απαραίτητες προϋποθέσεις τα κείμενα να είναι σε επεξεργάσιμη ηλεκτρονική μορφή, σύντομα και έτοιμα για δημοσίευση δίχως να απαιτείται περαιτέρω επεξεργασία. Τα δημοσιεύματα που προσυπογράφονται με αρχικά απηχούν τις προσωπικές απόψεις του/της συντάκτη/συντάκτριάς τους, το πλήρες όνομα του/της οποίου/οποίας περιλαμβάνεται στους συντάκτες του εκάστοτε φύλλου.</p>
<p>Τα θέματα των άρθρων της «ΓΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΓΕΣΥ» έχουν συζητηθεί στο ΓΕΣΥ και η δημοσίευση γίνεται ύστερα από απόφασή του.</p>
<p>Επιτρέπεται η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή κειμένων του «Ο» με την υποχρέωση αφενός να αναφέρεται η πηγή των κειμένων και αφετέρου, προκειμένου περί ολόκληρων άρθρων, να εξακολουθήσουν αυτά να διατίθενται δωρεάν σε κάθε ενδιαφερόμενο χωρίς καμιά δέσμευση· σε αντίθετη περίπτωση χρειάζεται άδεια της ΕΛΕΤΟ.</p>